Իսթանպօլ իչին սէնէլիք գըյմէթի 8 մէճիտ.
6 այլըգ 4 »
3 այլըգ 2 »

Թաշրալար իչին բօսթա ուճրէթի պիզէ օլարագ, Սէնէլիք գըյ. 10 մէճիտ.
6 այլըգ 5 »
3 այլըգ 2 1/2 »

Էւրագը նէշր օլունմազսա սաթըրը հէր էւր բարաըգ գայմէկէյ ։

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻՒՆԱՏԻՒ ԷՐՃԻՒԵԱՍ

1294 ԻԵԼՈՒԼ ○ ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ

1878 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 4 | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16

1295 ՌԱՄԱԶԱՆ 19

Նօ. 3847

Իլանաթըն պէհէր սաթըրը 1 ինճի տէֆա 3, Չինճի տէֆա 2, Յինճիւ վէ սայիր տէֆալար իչին 1 ղշ. Իլան սըրասընա գօնուլմաեան իլան սաթըրը 5 ղշ. Մէքթուպ վէ սայիրէ, Ղալաթատա Բէնճէկէնպիւք բազարընտա վագը Նօ. 41 Իրսի խանընտա Կարապետ Ց. Փանոսեան իսմինէ իրսալ գըլընմալըտըր ։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱՃԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բէրլին, 14 սեպտ.

Տէվլէթի Ալիյէնին, Պէրլին մուահէտէսինին, Եունանիսթան վէ Գարատաղա միւթաալլիգ մատտէլէրինի իճրա իթմէմէսինտէն տօլայը Թէհտիտի հավի օլարագ, Պապը Ալիյէ տէվլէթլէր թարաֆընտան պիր թահրիրաթը միւշթէրէքէ իրսալ օլունմասը հագգընտա բրէնս Պիսմարգ թարաֆընտան իճրա օլունան թէշէպպիւսաթ պաշա չըգմամըշ տըր ։

Հիւքիւմէթին, իմբէրաթօր Կիյօմ աւլէյհինտէ ճինի պիր ճէմիէթի փէսատիյէ պուլունմասընտան խապէր ալմըշ օլտուղունա տայիր պիր րիվայէթ վար տըր ։ Բէք չօգ էհալի թէվգիֆ օլունմուշ տուր ։

Լօնտրա, 14 սեպտ.

Հօպարթ բաշա եագընտա Իսթանպօլա աւտէթ իտէճէք տիր ։

Լօնտրա, 14 սեպտ.

Միսթր Վիլսըն, Մըսըր մալիյէ նէզարէթի ումուրու իլէ իշթիղալէ գաթիէն մէմուր իտիլմիշ տիր ։

Ռօմա, 14 սեպտ.

Ֆանֆուլլա ղազէթասը, հիւքիւմէթլէրին, Եունանիսթան իչին թէվասսութ իթթիֆագ, փագաթ հարէքէթի տիբլօմասիյէ հուսուսունու Թէճավիւզ իթմէյէճէքլէրինի պէյան իտիյօր ։

Փէթէրպուրգ, 14 սեպտ.

Սըրփ վէ Օսմանլը սինօրլարընը Թայինէ մէմուր օլան Եւրոբա գօմիսէրլէրի պուրայա կէլմիշլէր, եարըն Նիշ'է կիտէճէքլէր ։

Նիւ-Եօրք, 14 սեպտ.

Լուիզիանատա սարը հումմա ազալմագտա տըր ։

Աթինա, 14 սեպտ.

Եունանիսթան իլէ տէվլէթի Ալիյէ պէյնինտէ եագընտա մուհարէպէ վուգու պուլաճաղը խապէրի եալանա չըգարըլտը ։

Թանճէր, 14 սեպտ.

Գօլէրա ազալըյօր ։

Բարիզ, 13 սեպտ.

Եունանիսթան լէհինտէ թէվասսութ իչին Պապը Ալիյէ պիր թահրիրաթը միւշթէրէքէ կէօնտէրիլմէսինէ տայիր Ալմանիա թարաֆընտան վուգու պուլան թէքլիֆի Ինկիլթէրրա գապուլ իթմէտի, պիր ճիւմլէ տէվլէթլէր պէյնինտէ իթթիֆագ հասըլ օլմատըգճա Իթալեա տէվլէթի մէզքիւր թէքլիֆի գապուլ իթմէյէճէք տիր ։

Թէհմին իտէլտիքլէրինէ կէօրէ, Ալմանիանըն թէքլիֆի Թէհիր օլունմուշ տուր ։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ ՎԷ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ Պապը Ալիտէ Փէվգէլատէ օլարագ մէճլիսի մախսուսը վիւքէլա իճթիմա իթմիշ իտի, սատրազամ հազրէթլէրինին մաիյէթի հումայունտա օլտուգլարը ճիհէթլէ, մէճլիսէ պուլունամամըշլար տըր ։

—Իշ'պու մէճլիսէ գայիմէ գօմիսօնու Պապը Ալիտէ իճթիմա իթմիշ իտի, ինէ պիր գաչ գարար վէրիլմիշ տիր ։

—Գասաբ Հիւսէյին բաշա իւնվանըյլա մաարուֆ օլան Արնաուտ գօմանտանը Հիւսէյին Սատրի բաշանըն, Անատօլու տիվանը հարպիյէսինտա, պիր վագթտէն պէրու իճրա օլունան մուհաքէմէսի, պու քէրրէ խիթամ պուլարագ, միւմաիլէյհին Ֆէրիգլիք րիւթպէսի րէֆ օլունտուգտան սօնրա, իւչ սէնէ միւտտէթլէ Սինօպտա գալէպէնտ իտիլմէսինէ հիւքմ օլունմուշ օլմաղըն, ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ Պապը սէրասքէրի մէյտանընտա, պիր միգտար ասաքիրի Շահանէ սաֆպէսթէ օլտուգլարը հալտէ, բաշայի միւմաիլէյհ կէթիրիլէրէք, ալէյհինտէ սատըր օլմուշ օլան ֆէրմանը ալէնէն օգունտուգտան սօնրա, միւմաիլէյհ, նէֆի իտիլտիքի մահալլէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ, գայըգ թախթա թէսլիմ գըլընմըշ տըր ։

—Ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ, Պաթումտան կէլէն պիր թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, գըրգ պին գատար Ռուսիա ասքէրի պու քէրրէ Պաթումա կիրմիշ տիր ։ Պաթում էհալիսի տախի բէյ տէր բէյ Թրապիզօն Թարիգիյլէ հիճրէթ իթմէքտէ իմիշլէր ։

—Շումնուտա պուլունան ասաքիրի Շահանէնին էն սօն թաբուրու տախի էվվէլքի կիւն ազիմ իւզրէ Տէրսաատէթէ միւվասալաթ իթմիշ տիր ։

—Վագըթմա օգունտուղունա կէօրէ, Միտհաթ բաշա հազրէթլէրի, այիլէսիյլէ պէրապէր, մէմալիքի Օսմանիյէնին պիր թարաֆընտա իգամէթ իթմէք իչին, միւսաատէյի Պատիշահի էրզան պույուրուլմասընը խիթաապ էյլէմիշ օլտուղունտան, միւշարիլէյհին պու խիթապը գապուլ պույուրուլարագ, այիլէսիյլէ պէրապէր, մէմալիքի Շահանէյէ ավտէթինտէ իսթէտիքի մահալլտէ իգամէթ իթմէսինէ, իրատէյի Սէնիյէ շէրէֆսատըր օլտուղու կիպի, քէնտիսինէ միւնասիպ միգտար խարճըրահ իհսան, վէ քիֆայէթ իտէճէք մաաշ թախսիս պույուրուլմուշ տուր ։

—Վագըթ ղազէթասընտա օգունմուշ տուր ։

Էրմէնի բաթրիգխանէսի վասըթասըյլա, Էրզրումտան կէլէն պիր թէլէկրաֆտա, Էրզրումուն Ռուսիալըլար թարաֆընտան թախլիյէ օլունմասը ագիբինտէ, Միւսլիմանլարըն Խրիսթիանլարտան ախզը սարա գալզըշմագլարը չայի օլտուղունտան, Էրմէնիլէրին խօվֆ ու հիրասէ տիւչար օլտուգլարը վէ թէէմինաթ վէրիլմէզ իսէ, եինէ պիր ճէմաաթ Էրմէնիլէրին Ռուսիայէ հիճրէթ իտէճէքլէրի պէյան օլունմուշ, վէ խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, Պապը Ալիտէն վալիյէ վիլայէթէ վէ աթուֆէթլու Ալի Շէֆիգ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ պիրէր թէլէկրաֆ չէքիլիպ, պէթախսիսին ասաքիրինտէն օլան խապայիրլէր մէյանէ, ասայիշի ամմէնին հիւսնիւ մուհաֆազասընա հիմմէթ իթմէլէրի էմր ու ֆէրման, վէ րէջ եագընտա խուլասաթը կէօնտէրիլէճէք թէլէմանըն վալայէ թէսլիմ պույուրուլմուշ տուր ։

—Էճզաճը պաշը Ֆույիգ բաշա հազրէթլէրինէ Սագսօնիա գրալիչասը թարաֆընտան Ալպէր Նամ Նիշանըն իքինճի րիւթպէսինտէն պիր գըթասը իթա գըլընմըշ տըր ։

—Րիվայէթէ կէօրէ, Կիրիտ Խրիսթիան էհալիսինին մէթալիպի չունլար իմիշ ։

Փիրինճի.—1876 սէնէսինտէ, Կիրիտ մէճլիսի ումումիսի թարաֆընտան նիզամնամէյի տախիլի իչին Թալէպ օլունան Թատիլաթըն իճրասը ։

Իքինճի.— Եվրոբա տէվլէթլէրինին Թաստիգի իլէ վէ պէշ սէնէ միւտտէթլէ պիր Խրիսթիան վալի նասպը, վէ Կիրիտ մէճլիսի ումումիսինին սիւլէյսանը էքսէրիյէթինի գազանտըղը հալտէ, վալինին էր-նէ պէշ սէնէտէն սօնրա, թարաֆը Պապը Ալիտէն Թաստիգ օլունմասը ։

Իւչիւնճիւ.—Հէր միւթասարրըֆ, էհալինին էքսէրիյէթի օլան տին վէ մէզհէպտէն օլմասը ։

Տէօրտիւնճիւ.—Մէմուրին գավանինինին Ֆրանսա գանունունա իգթիպաս իտիլմէսի, վէ մահքէմէլէրին Պապը Ալինին հիւքիւմէթինէ Թապի օլմամասը ։

Պէշինճի.—Ասաքիրին եալընըզ մէվագըի միւսթահքէմէյէ գոյուլմասը ։

Ալթընճը.—Վէրիլէճէք վէրկինին սօնրա, պաշգա գալանը իքի գըսմա Թագսիմ օլարագ, եարըսը խալգըն ումուրը նաֆիասընա սարֆ օլունմասը ։

Եէտինճի.—Նահիյէ մահքէմէլէրինին, մահքէմէյի սուլհիյէ շէքլինէ գօնմասը ։

Սէքիզինճի.—Ումում մէմուրլարըն Ռում լիսանընա աշինա օլմասը ։

Տօգուզունճու.— Կէօմրիւքլէրտէ տախի Խրիսթիան մէմուր պուլունմասը ։

—Տիւն շըմէնտէֆէրլէ Էտիրնէտէն պիր միգտար միւհաճիր կէլմիշ տիր ։

—Ֆար տիւ Պօսֆօրտա օգունտուղունա կէօրէ, Տէրսաատէթ ճիվարլարընըն սէրհատ Թախլիյէ օլունմասը գըմնընտա Այ-Սթէֆանօս օրտուսունտա էվվէլքի կէրիյէ կէօնտէրիլմիշ տիր ։

Իգամէ իգթիզա իտէն ասքէրին քաաֆէսի նիհայէթ պու այըն սօնունա գատար կէօնտէրիլէճէք իմիշ ։

Նէվգիմը ասքէրիյէ Խարբիյէ, օն կիւնէ գատար Էտիրնէյէ կիտէճէք, վէ ժէնէրալ Թօթլէպէնին Ռուսիայա ավտէթինտէն սօնրա, պաշ գօմանտանլըգ ժէնէրալ Սթօլիփինէ վէրիլէճէք, օրտու մէրքէզի տախի, րիվայէթ օլունտուղու կիպի, Թէքֆուրտաղընա տէյիլ Էտիրնէյէ գուրուլաճագ տըր ։

—Սուրիյէ վալիսի Ճէվտէթ բաշանըն վուգու ի վէֆաթը, վէ Իզմիրտէ գըրըշըգլըգ զուհուր իթմիշ օլտուղունա տայիր տէվէրան իտէն խապէրլէր, Թիւրք ղազէթէլէրի եալանա չըգարըյօրլար ։

—Ալտըղըմըզ մալիւմաթա կէօրէ, ուսուլէ մալիյէ խուսուսընա մահսուս օլան գօմիսիօնտա, Ռուսիա, Ինկիլթէրրա, Ֆրանսա, Ավուսթուրիա վէ Իթալիա գօմիսէրլէրի, իճթիմա իտէրէք, Պէրլին մուահէտէսինին մատտէլէրինէ թէվֆիգան Ռումէլիի շարքի իտարէսինէ տայիր նիզամնամէ թանզիմինէ միւպաշէրէթ իտէճէքլէրմիշ, վէ Ինկիլթէրրա իլէ Պապը Ալինին մուահէտէսինին թեատիսինէ տայիր մալիւմաթ իսթէնիլմիշ տիր ։ Միւշարունիլէյհ թէքլիֆլէրի մուահէտէ թարաֆըլա էքսէրիյէթլէ գապուլ օլունտուղունա կէօրէ, Մէճլիսէ արզ օլունմագ իւզրէ կէօնտէրիլէճէքլէր իմիշ ։

—Անատօլու խուլասաթը հագգընտա Ինկիլթէրրա տէվլէթի թարաֆընտան ճանիպի Պապը Ալիյէ վէրիլէն լայիհանըն Թէֆրիգաթը խիթամ պուլտուղունտան, տէվլէթ մէճլիսլէրինէ սէվգ օլունմասը մուգարրէր իտիլտիքինտէն, Մէճլիսի Վիւքէլատա գարար իթտիքլէրինէ կէօրէ, իճրա օլունաճաղընա տայիր պու լայիհանըն մէճլիստէ գէրարկիր օլունաճաղը րիվայէթ իտիլիյօր ։

—Եունան մէսէլէսինտէ ալէգատար օլան էքսէրի տէվլէթլէր պէյնինտէ պիր տէվլէթ իթթիֆագ հասըլ օլմատըգճա, Պէրլին մուահէտէսինին իճրա իտիլմէյէճէք մատտէլէրի պուլունմասը, Թէլէկրաֆ Թարաֆընտան պիլտիրիլմէքտէ տիր ։ Ալմանիա, Ֆրանսա, Ավուսթուրիա, Իթալիա, վէ հաթթա Ռուսիա, Թէվասսութ միւսաատէսինէ Թարաֆտար իսէ տէ, Ինկիլթէրրա իլէ Իթթիֆագ իւզրէ Պապը Ալիյէ պիր Նօթա իրսալ իթմէքտէ տէրէճէտէ կէօնտէրէճէքլէր իմիշ ։

Տիւէլի միւշարիլէյհիմ մէզքիւր Նօթայի Թանզիմ իտէրէք Իլ Ինկիլթէրրայա Թազիմ իթմիշ օլունմալըտըր ։ (Ֆար)

—Ինկիլթէրրա ղազէթալարընտա օգունտուղունա կէօրէ, Ռուսլար Այ-Սթէֆանօ ճիվարընը Թախլիյէ իթմէկէ իքի հաֆթա տահա էքսիք, Ավուսթուրիա պէրլինտէքի Թէնպիհլէրի իսէ, Ինկիլիզ սէֆարէթինէ տէ Պէշիքթաշտա վէ Իզմիրտէ գիւչիւք Թահքիմաթ գայտէսինտէ էսքի Թօպլարըն գօնտուղունա տայիր իմիշ ։

—Եունան տէվլէթինին, պիր իսթիգրազ աչմագ իչին Ինկիլթէրրա սէրմայէտարլարընտան եարտըմ իսթէտիքինէ Թէրիք իթտիքինէ տայիր խապէր վար ։

—Իսթանպօլ ղազէթասընտա օգունտուղունա կէօրէ, Այ-Սթէֆանօստա պուլունան Ռուսիա օրտուսունտան պիր միգտարը Ռումէլիյէ կէօնտէրիլէճէք, վէ պաշգալարը էվվէլիսի կիւն Օտէսայա կէօնտէրիլմէք իւզրէ իթմէքտէ պէրապէր օլան Թալիմատա կէօրէ, Ռուսիա իլէ պունտան էվվէլ իմզալանան գօնթրաթօնուն միւտտէթի էվվէլիսի կիւն թէքմիլ օլտուղու հալտէ, պու քէրրէ տէօրթ այ իչին Թազէլէնմիշ տիր ։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Լօնտրա, 14 սեպտ.

Ինկիլիզ գօնսօլիտի		95 3/16
Էսհամը Ումումի աչըլըշը		12 15/16
» » գափանըշը		13 1/16
1865	իսթիգրազը	18
1869	»	17 7/8
1871	»	55 1/2
1873	»	15
1872 (Պօն տիւ Թրէզօր (Սէրի Ա. Բ.)		24 1/2
Օսմանլը պանգասը		10 1/4
Ռուսիա իսթիգրազը 1873		83 7/8
Մըսըր իսթիգրազը ավտէլիմիշ		57 1/8
» իւթիբաղը		76 1/8

Բարիզ, 14 սեպտ.

Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5 0/0		113 17 1/2
» » 3 0/0		77 20
Էսհամը Ումումի աչըլըշը		13 12 1/2
» » գափանըշը		13 2 1/2
65	իսթիգրազը	92 50
69	»	88 75
73	»	75
Ռումէլի շըմէնտէֆէր սէհիմլէրի		52
Օսմանլը պանգասը		507 50
Իթալեա ֆօնտօսու		73 50
Մըսըր ֆօնտօսու		292 50

Բարիզ (Պուլվար), 14 սեպտ.

Ֆրանսըզ ֆօնտ. 5 0/0	113 15
Էսհամը ումումի	13 2 1/2

Վիեննա, 14 սեպտ.

Աճիօ	100 10
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիալ	116 55
Ռումէլի շըմէնտէֆէր	23 25

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱՍԱՍԸ

Էսհ. Ում. 2 սեպտ. աչըլ. գր.		14
Էսհ. Ում. 4 սեպտ. սաթըշ. աչ.		14 6
Էն եիւքսէք		14 6
Էն աշաղը		13 36
Սաաթ 6 1/2 տէ		14
Ռումէլի Շըմէնտէֆէր 3 0/0		51 1/2
Րէշօր	փր.	2 1/2
Հէվալէսիզ	փր.	2 1/2
Աքչէ ֆայիզի	0/0	12

ԱՔՉԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՍԱՍԸ

		Ղրշ.	Փր.
Օսմանլը լիրասը 100 ղրշ.			
Ինկիլիզ լիրասը		109	3
Ֆրանսըզ ալթունու		87	4
Բօլ		89	10
Գըրմըզը ալթունու		51	5
Պէշլիք մէճիտիյէ	փարգը	6	30
Մէթալիք	փարգը	20	[illegible]
Պէշլիք	փարգը	19	20
Պագըր	փարգը	80	
Գուրուշ գայիմէսի	փարգը	8	90

ԳՐԻՏԷՆԻՆ ԲԻԱՍԱՍԸ

Էն եիւքսէք		307
Էն աշաղը		305
Սաաթ	6 1/2 տէ	307
Եիւզտէ գայիմէ պագըր հիսսասը իլէ		57

—Թրապիզոնտան սեպտեմպըր ա. թը թարիխի իլէ Մէսէնճէրա եազըլմըշ տըր ·

Իսքէրիլէրտէն ալտըղըմ մալիւմաթա կէօրէ, պինկէրճէ ֆամիլեալար, Ռուսիաեա հիճրէթ իթմէք իչին հազըրլըք կէօրիւեօրլար ։ Էրզրնկեան վալիսի իւմայիլ բաշանըն խըսըմլարընտան իքի Քիւրտ պէյլէրի, ըրվաեէթէ կէօրէ, Խընուս գազասընտա օ տէրէճէ քեօթիւլիւքլէր եարըեօրլար իմիշ քի էհալինին թէհամմիւլէ արթըգ թագաթը գալմամըշ տըր ։ Ալաշկէրտ գազասը էհալիսի, Պէրլին մուահէտէսի ահքեամընճա տէվլէթը Ալիյէ թէպաիյէթինտէ գալաճագլարընը իշիտիր իշիթմէզ հիճրէթէ գարար վիրտիլէր ։ Հաթթա իւլահաթ ըմանը հագիգաթէն հուլուլ իթտիկի հագգընտա Էրզրում էհալիսինի իգնա իթմէտիքլէրի հալտէ, էհալիյի մըրգումէտէն բէք չօգլար Ռուսլար իլէ պէրապէր Ռուսիաեա կէչմէճէքլէր ։ Ռուսլար 1828–30 սէնէլէրինտէ պուրասընը իսթիլատէն սօնրա մէմլէքէթլէրինէ ավտէթ իթտիքլէրի սըրատա պունլարըն պէրապէր բէք չօգ ատամ Ռուսիաեա կէչմիշ տիր, պու տէֆա օ վագըթտան զիեատէ ատամ հիճրէթ իտէճէք կիպի կէօրիւնիւեօր ։ Եկէր հալըրի իւլահ օլունաճաղընա տայիր, էհալիյի իգնա իտէճէք պիր սուրէթտէ թէէմինաթ վիրիլիր իսէ, հիճրէթին էօնիւ ալընապիլիր ։ Շու սօն եիլլէրտէ սէնէ գըրգընտա իւլահաթ օլաճաղ տէյի բէք չօգ տէֆա իշիտիլմիշ վէ քեաղըտ իւզէրինտէ պիր չօգ իւլահաթլար պիեան օլունմուշ, հալ պու քի պունլարտան հիչ պիրի մէվքիի իճրայէ վազ օլունմամըշ տըր ։ Լիհազի, իւլահաթը իճրա իթմէճէք մէվգիի էօտէ ատամտըր կէօրմէյի տիր ։ Պունլարընը Ինկիլթէրրա քէնտի հիմայէսի թաահհիւտը ալմըշ տէեօրլար, պու գալըմ նէ եօլտա էհալիյի հիմաեէ իտէճէք տիր ։ Իշպու սուալէ քիմսէ ճէվապ վիրէմէզ ։ Վագթի իլէ Էրզրումտա հիչ տէյիլ իսէ պիր գօնսօլօս վար իտի քի թէհլիքէյի վուգուաթլարտա հիւքիւմէթէ միւրաճաաթլա պազը թէպտիլ իճրասընտա պուլունուր իտի ։ Տէվլէթը Ալիյէ իլէ Ինկիլթէրրա պէյնինտէ ագտ օլունան յունիս 4 թարիխլի ու մէչհուր մուահէտէ, տէվլէթը Ալիյէ արազիսինի թէէմին իտէպիլիր, հալ պու քի եէնէ իւլահաթ եարըլմազ իսէ, արազիյի մէզքիւրէ, խալի թարլա վէ քեօլէրտէն իպարէթ օլաճագ տըր ։

Պիզէ տէրլէր քի Ինկիլթէրրա իլէ տէվլէթը Ալիյէ, Անատօլուտա իսլահաթը նէ եօլտա իճրա իթմէք լազըմ կէլէճէյինէ տայիր միւզաքէրէ իտիեօրլար իմիշ ։ Պու խուսուս, Լա Ֆօնթէնին, «չօճուգ իլէ մէքթէպ հօճասը» մասալընը տէրխաթըր իթտիրիեօր ։ Չօճուգու գուրթարաճագ եէրտէ միւպահասա իտիեօրլար ։

—Թէքֆուրտաղընտան սեպտեմպըր 9 թարիխի իլէ Լա Թիւրքիեէ եազըլմըշ տըր ·

Ժէնէրալ Թօթլէպէն, տիւն Էտիրնէտէն իքի սաաթ սօնրա Էրէյլիք նամ վապօրլա պուրաեա կէլտի ։

Վապօրը մէզքիւր ուզագտան կէօրիւնմէքէ պաշլար պաշլամազ, միլքիեէ կօւմէրնէօրի Մ. Քուքուլքէնին տամէթի իւզրէ, գօնսօլօսլար, Ռում վէ Էրմէնի րուէսայի րուհանիեէսի վէ Իսլամ էհալիսի միւթէպէրանընտան պիր չօղու, Ռուսլարըն էնչա իթտիքլէրի իքի իսկէլէտէն պիրիսի իւզէրինտէ սըրա իլէ տիզիլտիլէր ։ Իսկէլէ սահիհէն նագշ ու թասվիր օլունմաղա չալեան պիր սուրէթ քէսպ իթմիշ իտի ։ Պօյու 150 մէթրօտան զիեատէ օլտուղու հալտէ, պիր պաշտան տիկէր պաշա գատար բէք կիւզէլ սուրէթտէ տօնատըլմըշ, վէ իքի պաշընտա ֆիւթուհաթ քէմէրի վազ օլունմուշ իտի ։

Վապօրու կէօրտիւքլէրինտէ գօշարագ կէլմիշ օլան իզտիհամ խալքը տօլար իտի, Էկէր իսկէլէնին պաշընտա տուրան ժանտարմալար, անճագ տամէթլիլէրի գապուլ իթմէսէլէր իտի ։ Տամէթլիլէր իսկէլէնին իքի թարաֆընտա չու սուրէթլէ սըրա իլէ տիզիլմիշլէր իտի ։ Չէօյլէ քի, սաղ թարաֆտա գօնսօլօսլար, Էրմէնիլէրին րուէսայի րուհանիեէլէրի, վէ Ռում մէքթէպի չօճուգլարը, վէ սօլ թարաֆտա Ռում միլլէթի րուէսայի րուհանիեէսի, Էրմէնի մէքթէպի չօճուգլարը, Թիւրք մէքթէպի չօճուգլարը ։ Իսկէլէնին ուճ թարաֆընտա մուզիգա թագըմը իլէ պիրէր պէօլիւք սալտաթ պահրիեէ վէ պէրրիեէ պուլունմագտա իտի ։

Ժէնէրալ, իսկէլէեէ չըգաճաղը սըրատա մուզիգա ասքէրի պիր մարշ չալտը վէ իսկէլէեէ չըգըպ տօղրու պէրրիեէ վէ պահրիեէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէտիքտէն սօնրա, գօնսօլօսլարը վէ մուխթարէն Ռում վէ Էրմէնի րուէսայի րուհանիեէսինի գապուլ իյլէտի ։ Ռում բիսգօպօսու օրհնեալ սու թագտիմ իյլէտի ։

Ռումլար էվվէլինտէն պիր լայիհա գալէմէ ալմըշ օլտուգլարընտան, պունու իսկէլէտէ Ժէնէրալ Թօթլէպէնէ թագտիմ իյլէտիլէր, Ժէնէրալ տէրհալ օգունմասը ըմր իլէ նէզաքէթլի սուրէթտէ պիր ճէվապ վիրմա իյլէտի ։

Ժէնէրալը միւսաֆիրէ իսկէլէնին տիկէր ուճունտա միւվաճէհէթ իյլէտիքտէ ֆայթօնտա րաքիպ օլարագ չէհրին խարիճինէ չըգտը վէ օրատա սէքիզ օն պին բիետաէ ասքէրինէ րէսմի կէչիտ իճրա իթտիրտիքտէն սօնրա, Թէքֆուր վապօրա րաքիպէն Այ-Ստեֆանօսա ավտէթ իյլէտի ։

—Օֆուստոս 19 թարիխի իլէ Էրզրումտան Իսթանպօլ ղազէթասընա եազըլմըշ տըր ·

Ռուսլար, պիզիմլէ օլան մինասիպէթլէրինտէ զիեատէ նէզաքէթլի տավրանըեօրլար · Խայլի վագըթտան պէրու մէչագգաթ իւզրէ էօմիւր կէչիրմէքտէ օլան պիւթիւն Էրզրում էհալիսի, Ռուսլար կէլէլիտէն պէրու ճանլանմըշ, վէ չիմտիյէ գատար պուրատա միւլի կէօրիւլմէտիք սուրէթտէ ախզ ու իթալար աչըլմըշ տըր ։ Ֆագաթ պու հալ ուզուն սիւրմէեէճէք կիպի կէօրիւնիւեօր, զիրա Ռուսլարըն պուրասընը եագընտա թախլիեէ իտէճէքլէրի մէմվաթուրու չունքու պուլուր պուլմազ, պիր չօգ թիւճճարլար, Ռուսիայի հէնի էնաւէթլէրինտէ իսքեան իյլէմէք իչին օլանճա մալլէրինի սաթըպ եէտէն չըգարմաեա պաշլամըշլար տըր ։ Էրզրումտան Գարսա միւմթէտ օլան եօլ պիր այտան պէրու տուր Էրմէնի միւհաճիրլէրի իլէ տօլմուշ տուր. Խրիստիեան ֆամիլեալարտան իպարէթ պիր չօգ քէրվանլար, հէր կիւն Գարսա կիթմէք իչին չէհիր վէ քէօյլէրտէն պուրաեա կէլիեօրլար ։

Ռուսիա մէմուրինի ասքէրիեէսի, մէզքիւր ֆամիլեալարա եօլճուլուգլարը իչին հէր կէօնա սուհուլէթի իրա իտիեօր ։ Պունլարտան չօղու, Արթվին թարիգի իլէ Գաթումա կիտիեօրլար ։ Թըրապիզօնլա օլան մինասէպաթ ըմըգ բէք կիւճլէշմիշ տիր, հէման տիճարէթիմիզ քի միւնգաթի օլմուշ տուր ։ Լազ, Չէրքէս, վէ գաչագ ասքէրլէր սէպէպինտէն մէզքիւր եօլտան կէչիպ տէօնմէք միւնքինսիզ օլմուշ տուր, պունլար, Թօրթում, Չ կօնա վէ մահալլը սայիրէ պօզլաղլարընը եօլճուլարա գարշը թէհայիւր օլունաճագ պիր իկիտալիքլէ մուհաֆազա իտիեօրլար · պու իկիտալիկի մուհարէպէ էմնասընտա կէօս-տէրմիշ օլմա՞գ մը իտի · Մէմլէքէթին իսքէրիլէրինտէ հիւքիւմէթին քէլայքեթ տէրէճէյի նիհայէտէ տիր, պու սէպէպտէն, Էրմէնիլէր, հիճրէթ իթմէտէն պաշգա չէյ տիւշիւնմէեօրլար ։ Մուշ, Վան վէ մահալլէ սայիրէտէն կէլէն եօլճուլար, պազըրճա չու սօն սէնէլէրտէ չէքտիքլէրի մէչագգաթլար հագգընտա բէք ֆէնա հավատիսլէր վիրիեօրլար ։ Պունլարըն իֆատէլէրինէ կէօրէ, աղ վագըթտան Էրմէնիսթանտա թէք պիր Էրմէնի գալմաեաճագ Ռուսիաեա հիճրէթ իտէճէքլէր ։

—Մօսքով (Ռուսիա) ճէրիտէսի Նօվօթի Նամ Մօսգօֆ ղազէթասընա եազըլտըղընա կէօրէ, Օսմանլը էսիրլէրի վաթանլարընա ավտէթ իթմէք իչին չէհրի մէզքիւրտէն հարէքէթէ պաշլամըշլար տըր ։ Օսմանլը զապիթանը, նագլի միւչքիւլ օլան պազը էշեալարընը սաթըեօրլար իմիշ ։

Պունլարըն հարէքէթի միւնասիպէթիլէ օրանըն բօլիսի մագամը վէ տիւքքեանլարը պիր իլաննամէ տաղըթմըշլարտը, Օսմանլը էսիրլէրինէ սուրատան պէօյլէ վիրէսիյէ մալ վիրմէմէլէրինի իխթար իյլէմիշ տիր ։ Նիքօբօլի գալէասընը Ռուսլարա թէսլիմ իտէն Հասան բաշա, կէչէնտէ Էնվէր մախսուսը մինասիպէթիլէ, Մօսքով չէհրի միւթէպէրանընա պիր պալօ վիրմիշ տիր ։

· · · Մուսլուֆ,

Կէչէն աղօսթօս 24տէ, բէնճշէնպէհ կիւնիւ, Եէնի–քէօյտէն, արգատաշըմ իլէ Եալօվաեա միւթէվէճճիհէն եօլա չըգտըմ, եաղ մէվսիմինտէ, Եալօվաեա տախի վափօր օլըրմաղըլըգ ատէթտէն իքէն, չօգ տէֆա վագի օլտուղու կիպի, օլ կիւն տախի վապօրուն կէլմէտիկի մէմնունիեէթիմ օլմուշ, վէ գայըգ իլէ գարշըեա կէչմէքլիքտէ չէքիլէճէք միւշքիւլաթը իսէ, տէրխաթըր իտէրէք, իսթիհաղ իթմէքտէ իտիմ ։ Գատիմտէն պէրու իթթիխազ օլունմուշ, վէ ամէտ–ի–ռաֆթ իտէն եօլճուլարըն էմրի մուհաֆազասը նիյէթի իլէ, ճանիպի հիւքիւմէթի Սէնիյյէտէն թէրթիպ օլունան, վէ Բազար–քէօյ տէրպէնտի տէնմէքլէ մաարուֆ օլան տէրպէնտտէն կէչիպ, 20 տագիգա գատար կիթտիկիմիզտէ, պիրտէն պիրէ գարշըմըզա, օրմանտան տէօրթ նէֆէր խըրսըզ չըգարագ, վէ չիֆթէ վէ թէք թիւֆէնքլէրինի կէօքսիւմիւզէ տօղրու թութարագ, վէ «պրէ տավրանմայըն» տէյիպ հիւճումա հազըրլանտըգլարընը կէօրտիւկիւմիւզտէ, թէսլիմ օլմագտան պաշգա պիր չարէմիզ գալմամըշ տըր ։ Նիհայէթ խըրսըզլար եանըմըզա եագլաշարագ, հայտընլարըմըզտան ա.

ԷՍՐԱՐԸ ՀԻՆՏ

— 82 —

20

ՊՕՎՀԱՆԻ ԻՊԱՏԷԹԽԱՆԷՍԻ

Շիւպհէսիզ պու տէհշէթլի սուսա տէվամ օլունաճագ իտի, պիրտէն պիրէ տէրունի իպատէթխանէտէն գարանլըգ պըլընեօր կիպի պիր սէս իշիտիլտիքտէ, Ժիւալ,

—Սուս օլուն, տինլէեէլիմ, տէտի ։

Պու սէսի իքինճի տէֆա իշիտիլտիքտէ, Ժիւալ պաշընը էօնիւնէ էյէրէք,

—Իշիտտի՞նիզմի, միւսաատէ իտէ-սին իքի տէֆա իշիտիլտի, տէյի՞լ մի, տէտի ։

—Էվէթ, տէեէ ճէվապ վիրտիլէր րահիպլէր ։

—Իշթէ պու սէստան անլաշըլըեօր քի, ... Էֆէնտիլէրիմիզ վէ ամիրլէրիմիզ միւսաատէ մահալլէ կիրէճէք տիրլէր ։ Խայր, մագպատտէ մահզուս էվտէքի մուհաֆըզլար, պիրար տախի ... գարաշըլար, արգասընա պիզ տախի ... պուրատան կէտէլիմ ։

Պու սէօզ իւզէրինէ, Ժիւալ, քէմէրինտէն պիր անախթար չըգարարագ, զիքր իթտիկիմիզ օտալարտան պիրինին գարմագլըղընը աչտը ։

Րահիպլէր տախի պու սըրատա տէաղա գալմըշ օլուպ, սօն տէֆա մէզքիւր եօլէրին էօնիւնտէ էյիլտիլէր, վէ արտ արտա Ժիւալին էօնիւնտէն կէչէրէք, մահալլի մէզքիւրտէն տըշարը չըգտըլար ։

Ժիւալ տախի, գարմագլըղը գափայըպ, պունլարըն արգասընտան կիթտի ։ Պու սուրէթլէ իպատէթխանէտէ քիմսէ գալմայըպ, պիր գաչ տագիգա գատար ֆէվքէլատէ սիւքիւթ հիւքիւմ իթտի ։

Պատէհու բէրտէլէրտէն պիրի աչըլըպ, օրալըգտան տիգգաթլէ էթրաֆը թէֆթիշ իտէրէք, պիր պաշ կէօրիւնտիւ, վէ պիր ազ սօնրա Գագիլ տիթրէէրէք, մէյտանա չըգտը, վէ արգասընա տէօնիւպ,

—Կէլինիզ, քիմսէ եօգ տուր, տէտի ։

Պունուն պու սէօզլէրինէ, Ճօրճ Մալգօմ իլէ Աթօր գաչըր օլտուլար ։ Գագիլ չու վէճհ իլէ քէլամա իպթիտար իյլէտի ։

—Էֆէնտիմ, չաբուգ իտին, լաքին թէտպիրլի տավրանալըմ ։ Զիրա պուրատա բէք տիգգաթ վէ պիր տիւրլիւ մուխաթարա վար տըր ։ Պէն չու հիտաեէթ կէչիտլէրին հէր թարաֆընտա պիր թագըմ պըրահմանլար օլուպ, պունլար Պօվհանի իպատէթխանէսինին մուհաֆազասը մէմուր տուրլար ։ Եկէր իչլէրինտէն եալընըզ պիր նէֆէրի պիզի կէօրէճէք օլսա, տէր հալ վէ հէր հալտէ ղայպ օլմագլըղըմըզ լազըմ կէլիր ։

—Ֆագաթ օլ վագըթ ... օլ վագըթ ... մըրըլտանըը Աթօր տիթրէէրէք, թիմէք պուրասը իպատէթխանէ տէյիլ, չէյթանըն մէսքէնի տիր ։ Հէր նէ գատար պիր ազ գօրգագ իսէմ իսէ տէ, եինէ պիլիրիմ սէյյիտ-հէմ պուլունտուն իյի իտի ։

—Հա՛յ գօրգագ հա՛յ, տէտի Ճօրճ ։

—Խա՛յըր, էֆէնտիմ, խա՛յըր ... ճէվապ վիրտի Աթօր, պիզէ գարըը սէօյլէմէքլէ գուսուրումա պագըլմամազըմ իչին, աֆիւլէրըը րըճա իտէրիմ տէ, չու գատար տիրիմ քի, պէն գօրգագ տէյիլիմ, լաքին պուլունտուղումուզ մահալ, սահէթխանէտէ եաթալը հիլէ պիր եէր օլտուղու իչին ...

—Էֆէնտիմ, տէտի իթտի Գագիլ, Պօվհանի րահիպլէրի կիտէ կիւնտիւզ պուրասընը մուհաֆազա իտէրլէր, վէ եէնէ պու րահիպլէր մագպատտէ սէտտակը իչինտէ տէյիլ տէ, պուրատան չըքըլմըշ օլուրլար, պինաէնալէյհ պուրաեա գատար նուֆուզ կիրէճէք իտիք ։

—Մագպատտէ սէտտակը մը տէտին, տէնէ սուալ իթտի Ճօրճ ։

—Էվէթ, էֆէնտիմ ։

—Նէ իսէ, պու սէտտա նէ՞ տէր տէեէթ իտէր ։

—Ամիրլէրին ... պիտայիւքլէրին կէլտիկինէ ...

Ճօրճ պու սէօզ իւզէրինէ տիթրէտիլէր,

—Չօճուգ, պու Նադիլիմ օլան չէյլէրին սըրրընը սանա քի՛մ պիլտիրմիշ տիր, քի՛մ պու իպատէթխանէնին կիզլի մահալլէրինի սանա էօյրէթմիշ տիր, տէտի ։

—Սիզէ սէօյլէմէմիշ մի իտիմ ։

—Եօք ։

—Բէք իյի, էֆէնտիմ, մալիւմաթընըզ օլսուն քի, պէնիմ թէմ չօճուգլուղումտա Պօվհանի մէզհէպինտէ պէօյիւթիւլմիւշ տիր ։ Պէն րահիպլէր իլէ պիրլիքտէ իչ պու իպատէթխանէյի պիլիւրիմ չօճուգլուգտան, պունանըն հէր պիր քէօշէ պուճաղընը պիլիրիմ ։

21

ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ ՄԱՀՊԷԼ

Գագիլին սէօյլէտիկի սէօզլէր, ազիզքեամիլէն եագըն օլտուղունտան, Ճօրճ մէրգումուն սաատագաթ վէ խալիսէթինէ պիր էյէամ տահա չիւպհէ իթմէտի ։ Ֆագաթ պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա, մէրգում կէնճ Ինկիլիզ, Գագիլէ չու վէճհ իլէ խիթապ իյլէտի ։

—Օղլում, սէն պիլիրսին քի, սէնի սանա հէր ճիհէթլէ էմնիյէթիմ վար իտի, լաքին սէն պանա պիր տէֆա խիեանէթ իթմէ, պէնի էլէ վէրտիքին իչին ...

չողը ինմէքլիկի Թէքլիֆ վէ եախոտ էմր իթտիլէր, վէ աչողը ինտիկիմիզտէ, պիզի ինձաթա իտիպ, վէ գաճվէ իչմէկէ տավէթ իտէր կիպի, էլիմիզտէն Թութարագ, պէչ տօղըգա գատար տազա տօղըու իլէրու կէօթիւրտիւլէր, վէ օրատա Թէքլիֆաթ Թէպաիլ օլուպ, պիրիսի գամասընը, վէ տիկէրի տախի պըչաղընը չէքէրէք իքի Թարաֆըմըզտա, վէ տիկէրի իսէ (պիւյիւքլէրի օլմալը իտի) օրմանտա տուրուպ, վէ տէօրտիւնճիւսիւ տախի պիզի սօյմաեա պաշլատը, չէօյլէ քի Թըրնաղըմըզտան պաշըմըզա գատար Թէքրար պէ Թէքրար սօյտուգտան սօնրա, օրմանտա օԹուրանըն, «չու կեավուրլարը տէրէյէ կէօԹիւրիւպ տէ պաշլարընը քէսինիզ» տիմէսի իւզէրինէ, խըրսըզլարտա պիր հարէքէԹ միւշահէտէ օլունտու. պու հարէքէԹի, վէ գամա վէ սիլահլարըն բաղըրմասընը կէօրտիւկիւմիւզտէ, նէ՛ մէրԹէպէ գորգուլարա տիւչար օլտուղումուզու Թարիֆ էտէմէմ, չու գատար քի, պիրիսինին, եարըսընը գընընտան չըգարտըղը պըչաղը Թուրան էլինի էօբէրէք, էօմրիւմիւզին պախչ օլունմասընը զիեատէսիյլէ նիեազ վէ ֆիղանլար իթմէկէ պաշլատըգ, վէ համտ օլսուն քի, չու ինայէթլէրինէ մուվաֆֆագ տա օլտուգ : Զայաթըմըզ գայիմէ վէ բուպա վէ չամաշըր օլարագ, եիւզ Թանէ եիւզլիւք գայիմէյէ պալիղ օլուպ, պունուն ալթմըշ ատէտ գայիմէսի, Թիւճարը միւԹէպէրէտէն Շարապխանեան հաճի Անդրանիկ էֆէնտինին, իսԹանպօլա քընտէր գումբանեասընտա կէօնտէրտիկի գայիմէլէր իտի : Նէրչի պու գատար զարարըմըզ իչին միւքէտտէր օլմամագ միւմքին տէյիլ իսէ տէ, էչգըեալը մէրգումէ Թարաֆընտան հիչ պիր քիւֆր ու հաղարէԹ վէ տարպ վուգու պուլմագսըզըն խէլաս օլտուղումուզ իչին, հատտէն զիեատէ մէմնուն վէ մէսրուր վէ միւթէշէքքիր օլտուգ . չու գատար քի եարըմշար գայմէ խարճըլըգ իսԹէմէքլիկէ տախի ճէսարէթ իյլէմէտիք իսէ տէ, պիզիմ մէրհամէԹլի ազալար, իքիմիզէ անճագ պիրէր Թանէ օնլուգ գայիմէ իհսան իթտիլէր, վէ տաղտան տէրէյէ տօղրու ինիպ, պիզէ տախի կիթմէքլիկէ բուխսաթ վէրտիլէր : Նալօվաեա կէԹտիկիմիզտէ, հիւքիւմէԹէ խապէր վէրտիք իսէ տէ, օրատա միւտտարի քեաֆի զապթիյէ պուլունմատըղընտան, զանն իտէրիմ քի Թէտապիրի միւզթաչիյէ իպթիտար օլունմատը :

. . . Միւէլլիֆ, իչպու մէքԹուպիմի տէրճ իլէ, իճապ իտէն միւԹալաանըզըն տախի հիմմէԹ պույրուլմասընը րիճա իտէրիմ ։
ֆէնտիմ ։

26 օգոստոս 1878 — Արոյէն Բ.
իսԹանպօլ — Կանգունեան

Թարաֆըմըզտան միւԹալաա իթմէքլիքտէ հիչ պիր մէնֆաաթ կէօրէմէյիզ, զիրա, պու պիրինճի վէ իքինճի տէֆա տէյիլ, իլլա, պինինճի վէ իքի պինինճի տէֆաեը տախի կէչէրէք, հէր Թարաֆտա պէօյլէ խըրսըզլըգլար օլմագտա իքէն, հիչ պիրինին Թութուլուպ տա ճէզալարը վէրիլտիկի կէօրիւլմէքտէ տէյիլ տիր . վէ չօգ տէֆա, զապթիյէնին միգտարի քիֆայէտէ պուլունմամասը, հիւքիւմէԹի Մաշէկլէյէ Թարաֆընտան, ութանըլմաեարագ, կիւեա պիր էօզիւր տիւր կիպի, մէյտանէ կէթիրիլմէկէ ճիւրաթ օլունմագտա տըր . իպտուլլահըն մալ ու ճան ու ըրզը մուհաֆազասընա միւգթէտիր օլմաեան, վէ միգտարի քիֆայէտէ զապթիյէլէրի պուլունմաեան հիւքիւմէԹլէր, մատամ քի էօյլէ իսէ, նէ՞ իչին պօշ եէրտէ խալգտան վէրկի ալըպ իյլէմէքտէ, վէ քէնտիլէրտէ տէվլէթ մէէմուրու սըֆաթընը Թաշըեարագ, մաաշլար ալմագտա տըրլար, պունու պիլէմէեօրուզ. վէ պիր տիւրլիւ ագըլ էրտիրէմէեօրուզ, վէ պունտանտա գաթինազար, վագտա սահիհէն էօյլէ տիր տէյէմէյիզ, լաքին, մատամ քի, հէր քէսին եարալըը եանընտա գալմագտա տըր, վէ պունու տա պիւյիւք քիւչիւք հէր մէէմուր պիլմէքտէ տիր, մէկէրչի պունլարըն իչինտէ խըրսըզլար իլէ չէրիք օլանլար տա վար տըր տէյի չիւբհէ իտիլմէքլիք ճայիզ օ՛լամազ մը ։

ԱԶԳԱՑԻՆ

ԻՍՐԱՐ

(Ձիւմաա կիւնքի նիւսխէմիզտէն պագըյէ)

Պիզիմ կէզկինճիլէր, տահա Եվրօպաեա վէ Բուսիաեա կիթմէզտէն էվվէլ, պէյն էլ խալգ պիր լագըրտը, եանի, «մատամ քի Պուլգարլարտ պիր պէյլիք վէրիլէճէք տիր, հէր հալտէ Լըմէնիլէրէ տախի պիր ուֆագ պէյլիք վէրիլէճէք տիր » տէյի պիր հավատիս կէզմէյէ պաշլամըշ իտի, վէ հալպուկէ, հիչ չիւբհէմիզ եօգ տուր քի, պու լագըրտը, տիբլօմաԹըգ Թամամագտա, վէ տիւրլիւ տիւրլիւ ֆէսատ չըգարմագտա տըր, վէ պիր գէօյ ճիւրիւտ գապտէ Լըմէնիստան տախի պիր բօմիւնինտէ վէ կէօթիւրմէք ճիւրէթ ու պիւլէն ազատէ իյլէմէլիքտէ Հայլէր, չէրտէ ալմագ պիլէ պիր պիւյիւք իշտիր. վէ Մամա Բաշանըն տախի Բագտա ճէլպ ...

մագտա, վէ տիւչտէ քատիւչան օլմագըըզ գուրմագտա օլան պիր Թագըմ պօչ գաֆալըլարտան չըգմագտա իտի, վէ զէվալը խալգ տա, պունա քէմալի արզու վէ էմնիյէԹլէ ինանմագտա իտի, չիւնքի, հէմիչէ իչիտիլմէքտէ օլան զուլումու Թէատի խապէրլէրինտէն, արԹըգ մէյուս օլուպ, վէ Այլահտան պիր ինայէԹէ պէքլէմէքտէ օլտուգտան պաչգա, մէզքիւր իւմիտ հավատիսինի ինտաս իտէնլէր տախի, հէր քէսին իթիգատընը տավէթ իտիճի պիր վարպէտլիք վէ պիր եալան ույտուրմուշլար իտի, եանի վուգուի ինթիմալի գավիտէն պուլունան Բուսիանըն, Լըմէնիսթան Թարաֆընտան, Թիւրքիայա գարշը հիւճումունա գարշը պիր սէտտի սիպէր օլմագ իւզրէ, Թիւրքիա իլէ Բուսիա պէյինտէ էօյլէ պիր պէյլիք պուլունմասընը, ինկիլթէրրա տէվլէԹի միւրտան վէ Թասմիմ իյլէմէքտէ օլտուղու կիպի, տէվլէԹի Ալիյէ Թարաֆընտան տախի, մուԹլագ սուրէԹտէ բույլ մուվաֆագաթ կէօստէրիլէճէկինի, պիր սուրէԹի գաթիյէտէ սէօյլէմիշ իտիլէր ։

Էմմա, պու չէյ օլապիլիր պիր չէ՞յ մի իտի. հա՛չա. միւմքին տէյիլ իտի, չիւնքի, Բուսիա հուտուտունտա միգտարը քիֆայէտէ Լըմէնի պուլունմատըղը, վէ վէլէվ պուլունսա պիլէ, պիզտէն զիեատէ սայիր հաքիմ վէ ճէնքճի միլլէԹլէր պուլունտուղու, վէ պիզիմ իսէ պիր հիւքիւմէԹ իտարէսինէ տէյիլ, եալընըզ պիր քէօյ իտարէսինէ պիլէ քիֆայէ իտէճէք ու լիեագաթ վէ գուվվէԹ ու գուտրէԹիմիզ պուլունմատըղը չէօյլէ տուրսուն, Բուսիա Թարաֆընտան իսէ, էօյլէ պիր չէյ, հիչ պիր ճիհէԹլէ միւսաատէ օլունամազտը, պիւյիւք գըբըլ ու գալէրէ սէպէպիյէԹ վէրիլէճէկ, վէ չայէտ միւսաատէ իյլէսէ պիլէ, հիչ պիր իչէ եարամամաեաճաղը աչիքեար իտի, չիւնքի, մաաղալլաճ Բուսիա, էօյլէ պիր նիյէԹի ֆասիտէ իճրասընա գալգըշըրղընտա, պիզիմ մալիէ օլաճաղըմըզ ուֆաճըգ պիր պէյլիկի տէյիլ, հաԹԹա էօյլէ սէքիզ գըլիւչ պուլունաճագ օլսա, եալընըզ պիր կիւն իչինտէ, պաստըր կէչէպիլէճէկի, վէ որԹըգ Լըմէնիսթանըն պիր մուարազա վէ հարպ մէրքէզի օլարագ, հէր կիւն վէ հէր սաաթ, տէօրԹ պուչուգ քիչիտէն իպարէթ պուլունան աէֆիլ միլլէԹ իմհիշին, աեագ ալԹլարընտա գալարագ, մածդուլ ու չէքիլէճէկի արԹըգ ...

րէք ազ վագըԹ զարֆընտա, պիւԹիւն պիւԹիւն մահվ օլաճագլարը, չէմ կիպի նիւմատան իտի . վէ պունա տախի պաչգա խագաթ իդբիդա իթմէյիպ, իլլա, եալընըզ պիր քէլիմէ, Ուլահ-Պուղտան վէ Սըրբ ու Գարատաղլըլարըն կիպի պէյլիքլէրին հալինի, եանի Բուսիա Թարաֆընտան, ասլա էհէմմիյէթ վէրիլմէքսիզին, չիմտիյէ կէչիրտիկի, խալէտրա կէԹիրիլսէ կիֆիյէտ իտի ։

Հայտէ չու հօգԹալարըզա պէր Թարաֆ իտէլիմ, հիչ տէվլէԹի Ալիյէ Թարաֆընտան, էօյլէ պիր պուտալաշտա Թէտպիրէ միւսաատէ օլունմագըըզ միւմքին օլապիլի՞ր մի իտի . գաթէն Բուսիատա, վէ հէմտէ, Լըմէնիսթանա հէմ հուտուտ օլան մահէլլէրտէ, չունքա Լըմէնի պուլունմագտա իքէն, մէկէրչի Թօ գարշըլարընտա պուլունան Լըմէնիլէրէ այրըճա պէյլիք վէրիլսէտէ, օնլարա էմնիյէԹ օլունապի՞լ մի իտի, հիչ Լըմէնիլէրէ գարշը Լըմէնիլէր, պիր պիրինի տիւչմէն օլմագ նիյէԹինտէ, գարշը չըգարըլա պիլի՛ր մի իտի. վէ պունտանտա գաթինազար տէվլէԹի Ալիյէ, էօյլէ պիր բիւր մազարրաթ չէյէ, նէ՛ սէպէպ վէ նէ՛ էֆքեարլա մէյտի միւսաատէ իթմէլի իտի . էկէր հուտուտտա օրտու վէ ասքէր սագլամագ լազըմ կէլիրսէ իտի, մէկէրչի քէնտիսի, պիզտէն օն գաթ վէ եիւզ գաթ զիեատէ ասքէր չըգարա՛մազ իտի, վէ սագլաեա՛մազ մը իտի, վէ չիմտիյէ գատարտա սագլամամըչ մը իտի. եօգսա պիզ՛ մ սագլաեաճաղըմըզ օն եա եիւզ գաթ քինէ, Օսմանլը ասքէրինտէն տահա՛ զիեատէ չէճի վէ սաչիգ մէհարէթ վէ զուրէ՛թ մի օլաճագ իտի . վէ էօյլէ պիր չէյ միւսաատէ իտիպ, վէ պիզիմ կիպի ազըզ, զաիֆ, հէչրիքէտ էդէրէկ գօրգագլըգա ալըչմըչ, վէ ֆագըր ու ճահիլ պիր միլլէԹէ սաւ, քէնտիսինէ զիեատէ իեանէ իլ գուվվէԹ պէքլէմէքսիզին, մէկէրչի չան ու ազամէԹինէ տոքուն՞մազ իտի ։

Պուլգարլարընը ադաճըգ տիւշինէճէպիլէն պիր ատամ, էօյլէ խէեալաԹլարտա կէզմէքլիկին, սըրֆ պուտալալըգ օլմասընա, անինտէ հիւքիւմ իտէճէկինտէ ասլա չիւպհէ օլմատըղընտան, կէրչէ պիզ, հէր վագըԹ, չօգլար իլէ միւճատէլէյէ կիրիչմէքլիկէ մէճպուր օլարագ, չու զէվզէքճէ լագըրտըլարտան վազ կէչմէլէրինի, վէ լըսանէ ալմագլըգլա ումանմալարընը պիլէ վէրմէքտէ իտիք, հալ պու ...

Գագիլ, պու Թէքտիրի չայէթէ ըլտուզունու հիսս իտիպ, ճէվապ վիրմէքսիզին, պաշընը էյտիկինտէն . Ձօրճ սէօզինէ տէվամ իլէ ,

—Պու կիճէ տէ պիր տուզագա՞ մը տիւշմէյիմ տէյի գորգուեօրում , տէտի ։

Գագիլ պաշընը գալտըրտը, վէ կէօզլէրինի Ձօրճուն կէօզլէրի իւզէրինէ աթֆ իտէրէք, քէմալի սէպաթ իլէ,

—Իւմիտ, էֆէնտիմ, տէտի, էլիմի Թութունուզ, վէ պու խայաւէթխանէնին քէմէրլէրի ալԹընտան տիշարը չըգընճաեա գատար պըրագմաեընըզ, պունտան պաշգա, էֆէնտիմ, սիզ սիլահլարընըզ . . . Եկէր եալան սէօյլէճէք օլուր իսէմ, պէնի էօլտիւրիւնիւզ, վէ օլ սաատէ չիքեայէթ իթմէյէճէկիմէ եմին օլունուզ ։

Գագիլին պու սէօզլէրինտէ, վէ պու խուսուսա սէօյլէյիշինին Թարզընտա էօյլէ պիր տօղրուլուգ կէօրիւլիւեօր իտի քի, Ձօրճ տահա չիւպհէլէնմէքէրէք ,

—Թէլաշ իթմէ, Գագիլ, արԹըգ սանա ինանըեօրում, տէտի ։

—Էֆէնտիմ, պէ՛ն տէ ինանըըըմ . . . տօղրուսու պիլմէմ, պընիմ չու քիւչիւք Հինտլի իզէրինտէ քէմալի էմնիյէԹիմ վար տըր, տէեու իլաւէ իթտի Սէօրա ։

Գագիլ, պու սէօզլէր իւզէրինէ, կէօզլէրի Սէօրայա իզհարը Թէշէքքիւր իթտի, վէ պաստօն էԹրաֆըա գալագ վիրէրէք,

—Էֆէնտիմ, աեագ սէսլէրի իչիտիլիեօր,

տէտի եավաշ սէսլէ իլէ, տիւմէք ավլըլէր կէլիեօրլար . . . Պու հալտէ պիզիմ կէզ. ճէնմէքլիքիմիզ լազըմ տըր . . .

Գագիլ, պու սէօզլէրի սէօյլէտիկինտէ, գարտըշը բէրթէ իլէ մուհաֆազա իտիլմիչ օլան պիր օտաեը կէօսթէրմէքտէ իտի ։

—Լաքին չաեէտ օլ Թարաֆտան կէլիրպէ, նէ՞ եափաճագ, տէտի Ձօրճ ։

—Էֆէնտիմ, օլ ճիհէԹէ գորգմաեադ հիչ պիր մահալլիկ եօգ տուր, չիւնքի պու գարանլըգ օտանըն պունտան պաշգա գարուսու եօգ տուր, տէեու ճէվապ վիրտի Գագիլ ։

Աեագ սէսլէրի կիԹտիքճէ եագլաշմագտա օլտուղունտան, Գագիլ, բէրտէյի գալտըրարագ,

—Սիզին էֆէնտիմ, մուհաֆիլ իԹմէքլիկին վագԹը տէյիլ տիր, չաբուգ կիրէլիմ, հիչ պիր սէտամըզ չըգմասըն . . . նէֆէսլէրիմիզի գաթ իտէլիմ, վէ էկէր միւմքին օլուր իսէ, եիւրէկլիմիզին չըրբընթըլարընը տախի Թութալըմ . . . կէլիեօր . . . կէլիյօր . . . տէտի ։

Ձօրճ իլէ ՍԹէօր Գագիլին արգասընտան չաեաեա կիրէրէք, բէրտէ գաբանտըղը կիպի, ՍԹէօր ասըր իւելէչտիրէք.

—Լաքին պուրասը տա նէ՞ ֆէնա մէքեան իմիչ, տէտի եավաշ սէսլէ իլէ ։

Ձօրճ, ՍԹէօր վէ Գագիլ իչէրի, պու օտա Թամ կէօչէնինէ եօգագ իտի, չիւնքի ՍԹօրուն, պալչատ գիզրի սէօյլէմէքլիքտէն իսրար օլունմասը, քալմաէնէնէն զաճէ . . . պու իքի սէօզլէրի սէօյլէտիկի զաման, Ձօրճ, վէ Գագիլին չագլըգ էօզիւնէ լաքին, Հինտլի իսէ, պալչատ Հինտլիլէր իչէրի կիրտիլէր:

Պօլիսլարըն եիւզլէրի իւզէրին սիեահ եօրղանը, խալգըն կէօզլէրինին Թարաֆը արալըգ վիրմէզ իտի ։

Պու Հինտլիլէրին տօղրուլու էրքէք վէ պիրի գարըն Թույֆէսինտէն օլտուղու, էվէլ պէյլիկլէրինէ ֆէրգ օլունուր իտի ։

Պու կիճէ զիեարէԹճիլէրինտէն իւչ նէֆէրի Թանըտըղըմըզ տաիմէ օլուպ, վէ պու պօլիսլարըն իւմէրլէրինի պիր ան էվվէլ պէյան իթմէքլիքտէ պիր պէյլիքէ օլմասըղընտան, տիկէրի բրէնսէս Ձէլլա, տիկէրի բամ Տօրինալ Սանիմ, վէ իւչիւնճիւսիւ իսէ Սանիտաս օլտուգլարընը աէօյլէկէ պիլիրիզ ։

Տօրինալ, բարմագլարը կէչէր կէչէր, Հինտլի պիր նազար իլէ ՍԹրանֆը ԹէֆԹիչ իտէրէք,

—Պուլաղըմա պագըը սէօյլէր կէլմի կէօզլիւնիւզ, տէտի ։

—Իւվէթ, ֆագաթ պիզիմ կէլտիկիմիզի տուեարագ, մագսատըմըզըն էմին իզքէմանտա, պու մաղշադըն մահէլլէ մահէլլէրէ չըգմագտա օլան ճէմիյէԹըն Թէրք իթմէս օլան բանչըլէրին սէօզլէրի օլմալը տըր : Հէր նէ իսէ, աղպասըզէր աթԹըրմա պուլունմագ

տանըզ, հէրիմիզ անլարըմըզը էնէն վագ պիլիպ, տուեաեա սուբալըմ, տէտի բրէնսէս Ձէլլա ։

Բրէնսէսին պու սէօզի իւզէրինէ, հէբսի պիրտէն պիզիմ սէպէպ իչին հէնտէյին քէնտիլէրինտա տիպ չէօքիւպ, ինճայի ային իԹմէկէ պաշլատըլար : Պիր վագըԹ պէօյլէճէ տուա իթտիքտէն սօնրա, ձիւմլէսի աեագա գալգտըլար, վէ Տօրինալ բրէնսէս տօղրու ակօնէրէք,

—Էֆէնտիմ, տէտի, արգանըզտան կէլմէքլիկիմի էմր իթտինիզ, պիզլէր տէ իթաաթ իտիպ կէլտիք : Շիմտի, չու մուգատէս մահէլէ կէլտիկիմիզին սէպէպինի պիզէ պիլտիրինիզ ։

—Գարտաշլար, ճէվապ վէրտի Ձէլլա, Թէչէքքիւր իտէրիմ իթաաթ իտիպ կէլտիկինիզ իչին : Պու գատար պէօյլէ սէվիմլի պիր իշին պուլունմաղը մամնուն իտիպ, էվէլ կէլմէքլիկինիզ վէ պունունլա պէրապէր պու տուեա եէրինիզ տուր :

—Պու գատար հաղըզ մը, տէտիլէր Հինտլիլէր պիրտէն . . .

—Պիզ հագըզըգ, վէ հագըզըն խալաս Թէնէ կէլտիկիմիզի պիլտիրինիզ, տէտի բրէնսէս :

(Տէվամի)

քի բէք չօգլար, բէք գավի սուրէթտէ իւմիտ վէ իթիմատ իյլէմէքտէ օլտուգ-լարընտան, ինանմաեան բէք նատիրէն կէօրիւլէպիմէքտէ իտի։

Վէ պաղելար, քէնտի իւմիտլէրի-նի, պիրազ տահա իլերի կէօթիւրմէք իսթէտիքլէրինտէն, վէ հիսապը վէ մանթիգը պիր թարաֆա աթարագ, եալընըզ քէնտի արզուլէրինէ եելթէն. մէքլիկի իթթիհատ իյլէտիքլէրինտէն, կէրէք ինկիլթերա տէվլէթի, վէ կէ-րէք տէվլէթի Ալիյէ թարաֆընտան, մէզբիւր պէյլիկէ միւսաատէ օլունա-ճաղընը գավիէն իւմիտ իյլէտիքտէն պայգա, հարթա, պէյզաթ Ռուսիա թարաֆընտան տախի միւսաատէ օլու-նաճաղընա իւմիտվար պուլունմագտա իտիլէր։ Վէ պունլար մէզբիւր իւմի-տի, իճրասընը թէսսավուր իյլէտիք-լէրի տէսիսէ վէ վարպեուլիքտէն, եա-նի, Ռուսիաեա միւրաճաաթ իլէ, խը-րիսթիանլըգ խաթը իչին, պիզէ ալ ճիհէթլէ ռուսի մուվաֆագաթ կէօս-թէրիլտիկի թագտ՛ըրտէ, իլերուտ, քէնտի մէնֆաաթընա չալըշըլաճաղը-ը վատ իտէրէք ալտատապիլմէքլի՛քտէն, ալմագտա իտիլէր։

Պիզիմ կիպի էսքիլիքտէ, վէ ֆա-գըրլըգտա, վէ ճէ՛ալէթտէ պաղը գալմըշ օլան միլէթ՛ը, տայիմա պէյ՛է օլուրլար, հէր իշլէր՛ինտէ հիյլէ, տէսի-սէ, եալան, վէ միւսահանէ, վէ ըիեա եիւրիւտէպիմէքլիկի տիւշիւնիւրլէր վէ էօյլեճէ չալըշըրլար, վէ իշթէ անը-ի՛չին հիչ պիր իշտէ մուվաֆֆագըյյէթ պուլամազլար, չիւնգի՛, տիւնեատէ էն սաղ հալ, տօղրու սէյլէմէքլիք վէ մէրտճէ հարէքէթ իթթիհէքլիք օլտու-ղու կիպի, մուղայ՛ի օլարագ, էն չարբըգ վէ էն ֆէնա եօլ տախի, հիյ-լէլի եօլտուր, նասըլ քի, հէր ճահիլ ատամ տախի էօյլէ օլուր, տայիմա եա-լան սէօյլէր, վէ տայ՛մա հիյլէեէ միւ-բաճաաթ իտէր։

Էսէ՛ֆ իտէրէք սէօյլէրիզ քի, մէզ-քիւր միլէթ մէսէլ՛սինտէ օրթաեա տիւշէնլէր տախի, նասըլ քի հիքեա-յէմի՛ղին սըրասընտան անլաշըլաճագ-տը, թա էվվէլինտէն սօնունա գա-տար, հիչ պիր տօղրու վէ մէրտճէ եօլ թուրթմաեաշ, իլա, տայիմա, հէմ խալգըմըզա, վէ հէմտէ հէր տէվլէթէ, կիւնիւնէ վէ սաաթընա, վէ իչինէ վէ ատամընա կէօրէ, պաշդա պաշդա լի-սան վէ ըէնքտէ պուլունարագ տէվամ իթթիքլէրինտէն, տայիմա քիւշիւք ամիւշիւշլէր, վէ տայիմա տա պոշ-չէ՛ճմշլար տը։

(Եարը՝ն)

—Ճիւմաա իրթէսի կիւնքի Հայրե-նիքտէ օգուտուզունա կէօրէ. Բաթ-ըիգ հաղրէթլէրի թարաֆընտան, Ռու-թէրսպուրկա պիր թէլէկրաֆ չէքիլե-ըէք, թորէն սրբազանըն պու թարաֆա ավտէթի էմր ու թալէպ օլունմուշ իմիշ իսկ տէ, միւսամիլէյն սրբազան թարա-ֆընտան տախի, չիմտի, կէրէք գարա-տան վէ կէրէք տէնիզտէն եօլճուլուգ իտերէք կէլմէքիք միւմքին օլամա-եբպ, եանի կէրէք քէնտիրին վէ կէրէք Պատկանեան հայրըն էօմրիւ թէէլի-քէյէ օղրաեաճաղը, պա թէլէկրաֆ խոպէր վերիլմէյ իմիշ։

Պուտա պիր պիլմէճէ հիւքմիւնէ կէչտի, պագալըմ մէզբիւ՝ պիլմէճէյ՛ն քի՞մ հալ իտէճէք տիր։

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԻԱՑԻՑ

Էրզրում, 1 օգոստոսի

Այժմ, երբ չուտով Ռուսները թողնելու են Էրզրումը Հայոց ժողովուրդը մեծ յուզման մէջ կը գտնվի։ Մեր թէ քաղաքի և թէ դիւղաքնակ ազգը մնայեր է մոլորված, կորցնելով իր յոյսը իր դրութեան բարւոքման վրա։ Բոլորը կը հարցնեն՝ «ինչո՞ւ մեր Կ. Պոլսի պատրիարքը մեզ չի միամտացներ (1) որ մեզ պիտի տրվին որ և իցէ վերանորոգութիւններ, ինչո՞ւ մեզ անյայտութեան մէջ կը պահեն, եթէ մեզ պիտի մի բան շնորհեն, ի՞նչու տրվելի վերանորոգութիւնները չեն սկսեր կատարվիլ, եթէ միայն կատարվելու բան կայ, ինչո՞ւ մեր Կ. Պոլսի ազգայիններէն մի մարդ, մի թուղթ չի գար մեր վիճակէն տեղեկութիւն տալու, որպէս զի մենք հանգիստ լինինք որ մեզ Տաճիկները չը պիտի կոտորեն, Ռուսները գնացած ժամանակ . . . .»։ Այս ամեն հարցերը չը գտնելով բաւարար պատասխան կը գցեն ժողովուրդը մտատանջութեան և յուսահատութեան մէջ, որի կորստաբեր հետեւանքը այն կը լինի, որ ամեն դաշտային և տնտեսական գործերը բարձի թողած, օրէց օր կը սպասէ թշուառ ժողովուրդը, որ Ռուսները ոռը փոխածին պէս, վեր կենան, գան այդտեղ սար ու ձոր անօթի թափառելու։

Գիւղացիները ինչ ունեն չունեն կը հաւաքեն Ռուսաց զօրքին հետ երթալու համար։ Դիարբէքիրէն սկսած մինչեւ Վանի և Ալաշկերտի Հայերն, բոլորն ալ կը սպասեն ռուսական բանակի շարժմանը, որպէս զի իրենք ալ նորա հետեւէն մերկ ու բոբիկ վազեն այդ կողմերը։

Այս ընդհանուր առաջաբանն անելէն վերջ, ես որպէս երզրումցի և թիւրքիաբնակ, ուստի քաջ ծանօթ լինելով մեր ժողովրդի ոգու տրամադրութեան կը համարձակիմ թէ ձեր և թէ Կ. Պոլսի ազգայինների ուշադրութիւնը դարձնել հետեւեալ կարեւոր կէտերուն վրա։

Գիւղաբնակ Հայերը կը գտնվին կատարեալ անյայտութեան մէջ կօնգրէսի վճռի վերաբերութեամբ։

Կ. Պոլսի ազգայինները, եռանդով գործին կպչելէն յետ թողեր են այժմ ժողովուրդը անյայտութեան և վհատութեան մէջ, ոչինչ պաշտօնական ծանուցումներ չանելով, որոնց նպաստամատոյց կրնայ լինել նոյն իսկ տաճկական կառավարութիւնն, այլ միայն մասնաւոր նամակներով առ մեզ ուղղած հարեւանցի կերպով կը հրաւիրեն ղմեզ չը գաղթել մեր հայրենիքէն։

Երզրումի քաղաքացիները և երիտասարդութիւնը կը մնան միանգամայն անտարբեր զռեհիկների տատանվով վիճակէն և չեն ուզեր ա խստիվ վստահացնելու նոցա մօտաւոր ապագայն մէջ ստանալիք ապահովութեան վրա։

Նոյն իսկ Էրզրումցիները իրենք ալ չը գիտեն թէ ի՞նչպէս է որոշել կօնգրէսը հայկական խնդիրը (2) և ո՞ր ատաքեան ապահովված է այդ խնդրի բաւարար վճռվելը և գործադրութիւնը։

Գաղթողները վստահ չեն իրենց կենաց ապահովութեան վրա և կը կարծեն վերոյիշեալ հիման վրա, թէ ռուսաց զօրքը հեռացածին պէս, պիտի վրա հասնի քրիստոնեաների ընդհանուր կոտորուած,

Շատերը գաղթել ցանկացողներէն կը կարծեն թէ նոցա կը սպասէ նոր երկրում մի պատրաստի կարողութիւն, ևս ամեն գաղթողին որ և իցէ մի պաշտօն և արտօնութիւն։

Ահա այս են գլխաւոր պատճառները որոնցմով դրդված հարիւր հազար ընտանիք պատրաստ են միանգամայն ընդ միշտ աւերակ և ամայի դարձնել իրենց հազարաւոր տարիներ բնակված երկիրները և թափառել ընդ ծով և ընդ ցամաք։

Այս ամենը ձեզ ներկայացնելէն վերջը կը յայտնեմ ձեզ մի սարսափելի, անհաւատալի իրողութիւն, որին ես, որպէս բուն տեղացի, միջոց ունեցայ ճշտութեամբ տեղեկանալ։ Կըսեն թէ Հայ ժողովրդին մէջ կը պբրտեն անկլիական ագէնտները (3) ծածկելով իրենց անկլիացի լինելը, և կը դրդռեն ժողովուրդը դէպի գաղթականութիւն, ներկայացնելով նրան մի տխուր ապագայ տաճկաց իշխանութեան ներքոյ, սարսափեցնելով ժողովուրդը և երկիւղ գցելով նրա սրտին մէջ, թէ ռուսները հեռացածին պէս, մահմետականները պիտի կոտորեն հայերին։

Ահա անգլիական կառավարութեան քաղաքականութիւնը։ Անկլիան գիտէ, թէ պարտաւորված կը լինի վերանորոգութիւններ մտցնել Հայաստանի մէջ և թէ հայերը ուժեղ և մրցող տարր պիտի ներկայացնեն եթէ մնան Հայաստանի մէջ, գիտէ նմանապէս, որ տաճկաց կառավարութիւնը, ինչքան ալ . . . լինի կը վախնայ այժմ կոտորուած ընել, դանվելով Եւրոպայի դեսպանների և հիւպատոսների խիստ հսկողութեան ներքոյ, —բայց կուզեն վախցնել հայերին, որպէս զի հայ չը մնար Հայաստանի մէջ և ուստի հարկաւորութիւն չը լիներ մտցնել հայերի մէջ խոստացած ռէֆորմներ (իսլահաթ)։

Կողաչեմք Կ. Պոլսի ազգային ժողովը չտապել միամտացնել հայ ազգը թէ ինչ տեսակ վերանորոգութիւններ խոստացած են և պիտի իրագործվին Հայաստանի մէջ, որպէս զի Տաճկաստանի հայերը իրենց հայրենիքէն չը գաղթեն։

Էրզրումցի

(Մշակ)

Մշակատ օգունան չու պայէատէքի Էրզրում մէքթուպտանա, էն զիեատէ չաեանը թէէսիւֆ իւչ նոգթա վար տը, պէրինճիսի, հիւքիւմէթի սէնկյէ թարաֆընտան, հայէտ պու կիւնէ գատար, օլ թարաֆլարա միդտարի քիֆայէտէ ասքէր իլէ, ատալէթ վէ ինսանիյյէթէրվէր մէէմուրլար իրսալինէ, վէ ֆիւրսալէր իլե սայիր վաթան տիւշմէնլէրինին ճէզալարը թէրթիպինէ հիմմէթէ միւսարաաթ պույրուլմամասը տը քի, պու չէյ բէք լապիտատ իտի. չիւնքի, Ռուսլար չէքիլիպ կիմտիքլէրինտէ, Լիմէնիլերի՝ տախի զօրգարագ հիճրէթէ մէճպուր օլաճագլարը թագիի իտի. չիւնքի, պըրագալըմ զաթէն, պազը ազբարզ վէ միւթեասսիպ թիւրքլէրին վէ ալէլխուսուս ֆիւրսալէրին թէհոտիլէրինի, հէնուզ էմնալի տախի մէյտանտա իտի, եանի, Իսլամ հիւքիւմէթլէրի Պուլղարիատան չէքիլիր չէքիլմէղ, Իսլամ էհալիսինին տախի, հէր նէվի սէֆալէթի կէօզէ

(1) Կէօրունիր քի, պու մէքթուպու եազան զաթ հէր քիմ իսկ, սրբազան պատրիարգըն սան նուիգուլու օգուտմամը տը։ զիրա, նկէր օգուտուշ օլա իտի, հալբյէ պու սիւրինէ հիչ հաՀէթ գարմազ իտի, չիւնքի, միւշարիեյ՝ հաղրէ՛թլէրի, մէգբիւր նումզուտնտա, «Հայաստան երթան մեր այնքան դժվարդ պանդուխտներ. ո՛չ ևս պիտի ըլայ հոն ավ սրածութիւն, ո՛չ ևս հարստահարութիւն, ո՛չ ևս կենաց և ընչից և պատուոյ առեւանդութիւն, ո՛չ ևս աշխատութեան խափանումն ակմիչ տիր։

(2) Գանկրէնին գարարը, էլպէթէ չիմոիեէ գատար, մէրզումանի Էրզրումլուլարընը տախի մալիւմիւ օլմուշ տուր. չէյլէ քի, ինկիլթէրրա տէվլէթի, Ռնատօլունուն իսլահաթընա հիմմէթ իտէճէք իմիշ, էմմա, էյլէ ա՛իպիմ իւմիտ իթթիքէմիզ կիպի օլմաեբպ, իլա, Թայմըսընը լազբրտըսընա կէօրէ, պիր չիլին պիւե վիրմէքսիզին, եալընըզ զուրու լազբրտը իտէ եարտըմ իտէճէք իմիշ . . .։

(3) Եանի ածանս վէ եախոտ մէէմուրլար տիմէք իսթէր։

ԻԼԱՆԱԹ

Իսթանպօլտա Ուզուն չարշըտա քիթապճը Ֆրէնքեան էֆէնտիրին վիճակահանութիւնու, ճումատա կիւնէն պէտ իլէ սաթըլմաեա պաշլամըշ տը։

Մէկբիւր բիւանգօնուն թէքմիլ սուրէթինի եարընքի նիւսխէմիզտէ տէրճ իտէրիզ։

FARINE LACTÉE H. NESTLÉ
GRAND DIPLOME D'HONNEUR.
CERTIFICATS NOMBREUX
DES PREMIERES
AUTORITÉS
MÉDICALES
MÉDAILLES D'OR
A DIVERSES
EXPOSITIONS

Ուֆաք չօճուգլարա թէքմիլ պիր նամֆագա տարբերտան մէկբիւր ամ օյան վարիտիլիրին սիւրիւ ուրին կէչիրէրէն պարգա, հէմ սիւրատլի քէսմէքլիկէ վէ հէնգամ հարգի գալմամագ ամար։ Մէկբիւր ուճ հէր էնճամանա վէ էնգամ գալմամագ ամար։ Ֆու ունուն պիր չօգ հիյլիլիրինտէն սարբէստ գէրինտէ պուլունան Հանրի Նէսթլէ մարգարանը տրվիր։ Ամա մէկբիւրինտա, իսթանպօլտա գէօրիրսէ, պիր ֆանէլինի պիրինքի նէշրա մարգարանտա տը։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԽԱՐԱՊԵՏ Ց. ԹԱՆՈՍԵԱՆ

Դարաթաա Բէնէշէմախի-բաղարընտա
Ն՝ 41 Իբսի խանընտա